

**Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola
a Praktická škola Zlín**

**Školní vzdělávací program pro přípravný stupeň
základní školy speciální**

**Příloha ŠVP pro obor vzdělávání
základní školy speciální**

Obsah

1. Identifikační údaje	3
2. Charakteristika přípravného stupně ZŠ speciální	5
2.1. Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání.....	5
2.2. Materiální vybavení.....	6
2.3. Personální zajištění.....	6
2.4. Organizace dne	7
2.5. BOZP	7
3. Cíle výchovy a vzdělávání v přípravném stupni	8
3.1. Vzdělávací oblasti	8
3.2. Formy a metody práce v přípravném stupni	9
3.3. Zásady výchovně vzdělávací práce v přípravném stupni.....	10
4. Vzdělávací obsah	11
4.1. Začínáme ve škole - září.....	12
4.2. Vlaštovičko leť, už je na tě čas – říjen, listopad	13
4.3. Bude zima, bude mráz – prosinec, leden	15
4.4. Než jaro zaťuká – únor, březen	17
4.5. Na tý louce zelený – duben, květen	18
4.6. Voláme sluníčko haló, haló- červen.....	20
5. Hodnocení, sebehodnocení dětí	21
5.1. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků	21
5.2. Pravidla pro sebehodnocení žáků:	22
5.3. Symboly vhodné k sebehodnocení, výrobě karet, razítek:	22
6. Autoevaluace v přípravném stupni ZŠ speciální	23

1. Identifikační údaje

Název ŠVP:

Školní vzdělávací program pro přípravný stupeň základní školy speciální- příloha ŠVP pro obor vzdělávání základní školy speciální

Předkladatel:

Název školy: Dětský domov, Mateřská škola, Základní škola a Praktická škola Zlín

Adresa: Lazy 3695, 760 01 Zlín

IČO: 61716464

Identifikátor právnické osoby: 600 025 314

Kontakty: tel., fax: 577 210 472, 577 210 563

e-mail: ddskoly@ddskolyzlin.cz

web: www.ddskolyzlin.cz

Jméno ředitele: Mgr. Jana Gavendová

Jména koordinátorů ŠVP: Mgr. Ivana Gajdošíková

Mgr. Lucie Hradilová

Zřizovatel:

Název: Zlínský kraj

Adresa: Třída T. Bati 21, 760 91 Zlín

Kontakty: tel: 577 043 700

Web: www.kr-zlinsky.cz

ŠVP byl projednán v pedagogické radě dne 27. 8. 2012 a ve školské radě 9. 10. 2012

Platnost ŠVP: od 1. 9. 2012

Číslo jednací: 260/ 2010

Mgr. Jana Gavendová

ředitelka

2. Charakteristika přípravného stupně ZŠ speciální

ŠVP pro přípravný stupeň vychází z RVP pro předškolní vzdělávání, je však zaměřen na výchovu a vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.

Přípravný stupeň je zaměřen na:

- poskytování komplexní speciálně pedagogické péče dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo autismem (psychopedická, logopedická, surdopedická, somatopedická, tyflopeditická péče) a rozvíjení celé osobnosti dítěte, důsledné uplatňování individuálního přístupu ke každému dítěti
- poskytování podpůrné atmosféry založené na porozumění, bezpodmínečném přijetí dítěte, uznání a empatickém naslouchání (v první řadě se dítě musí cítit spokojené a v bezpečí a teprve pak se může rozvíjet a efektivně učit)
- na preferování prožitkového učení a integrovaného učení hrou a činnostmi - motivování dětí k poznávání a učení, poskytování dostatečného množství času k prozkoumávání prostředí, poskytování prožitku úspěchu každému dítěti a příležitosti učit se mnoha způsoby
- rozvoj sebeobslužných dovedností a soběstačnosti
- rozvoj porozumění a komunikačních schopností a dovedností
- pomoc dětem při vytváření prvních kamarádkých vztahů
- vedení dětí k poznávání a respektování pravidel chování ve škole i mimo ni
- vytváření podnětného a dětem blízkého estetického prostředí
- úzké propojení předškolního a školního vzdělávání - podpora osvojování dovedností, schopností a znalostí důležitých pro práci ve škole a rozvoj samostatnosti dětí
- úzkou spolupráci s rodinou

2.1. Podmínky přijímání, průběhu a ukončování vzdělávání

- je určen dětem se středně těžkým a těžkým mentálním postižením, se souběžným postižením více vadami nebo autismem

- do přípravného stupně mohou být zařazovány děti, které v daném školním roce dosáhnou 5 let věku
- vzdělávání v přípravném stupni trvá nejvíce 3 školní roky
- o zařazení dítěte rozhoduje ředitel školy na základě žádosti zákonných zástupců a písemného doporučení školského poradenského zařízení
- denní režim a zařazení výchovně vzdělávacích bloků respektuje potřeby dětí, jejich možnosti

2.2. Materiální vybavení

- třída přípravného stupně využívá dvě navazující místnosti - učebnu a hernu
- ve škole využíváme vybavené specializované místnosti - hudebnu, relaxační místnost, tělocvičnu, dílnu a výtvarnou dílnu
- ke škole přiléhá školní zahrada s komplexem dřevěných průlezek, pískovištěm, hřiště s umělým povrchem, bazén
- vybavení třídy hračkami, pomůckami, materiály i nábytkem odpovídá věku a potřebám dětí
- využívány jsou nejmodernější didaktické pomůcky, které jsou pravidelně doplňovány a obměňovány

2.3. Personální zajištění

- ve třídě pracuje učitel s uzavřeným VŠ vzděláním zaměřeným na speciální pedagogiku a asistent pedagoga
- s dětmi pravidelně pracuje logoped, který je garantem využití alternativních metod komunikace

2.4. Organizace dne

- činnost přípravného stupně je časově rámována dobou školního vyučování
/ 7,45 – 11,45 /
- děti mohou využívat školní družinu před i po vyučování, mohou být ubytovány na internátě
- časový plán je stanoven s ohledem na psychohygienické potřeby dětí a umožňuje střídat řízené činnosti s odpočinkem, respektuje aktuální potřeby dětí

Režim dne

- 7,45 - 8,15 - přijímání dětí, hygiena, volné hry podle zájmu dětí
- 8,15 - 9,30 - řízená činnost podle měsíčního plánu, individuální práce i skupinové činnosti, individuální logopedická péče
- 9,30 - 10,00 - hygiena, svačina
- 10,00 - 11,45 - zájmové činnosti řízené i volné, pohybové činnosti, pobyt venku, relaxace, hygiena

U všech žáků je zařazena individuální logopedická péče.

Dětem zajišťujeme také dostatek prostoru k uvolnění a relaxaci. Pro děti je samostatná individuální práce velmi náročná, proto je motivujeme k vytrvalosti stálou pochvalou a povzbuzováním.

Během dne poskytujeme dostatek času a prostoru pro hlavní sebezvíjející činnost dítěte - hru, při níž vycházíme z konkrétních prožitků dětí a dění ve škole.

2.5. BOZP

Na začátku školního roku jsou žáci seznámeni s řádem školy a poučeni o bezpečném chování. Poučování a připomínání BOZ probíhá i nadále během celého školního roku a je

zaznamenáváno do třídní knihy. Učitelé předávají děti rodičům nebo vychovatelům a asistentům.

Sleduje se vhodná struktura činností a skladba zaměstnání – dodržování pitného režimu, zdravé prostředí užívaných prostor (vlastní nově vybavené prostory, odpovídající světlo, teplo, větrání, velikost sedacího a pracovního nábytku, atd.).

Bezpečné pomůcky, ochrana účastníků před úrazy, dostupnost prostředků první pomoci, (tj. v místnosti služebního pokoje vychovatelů internátu), kontakty na lékaře, praktická dovednost pracovníků poskytovat první pomoc.

3. Cíle výchovy a vzdělávání v přípravném stupni

3.1. Vzdělávací oblasti

Dítě a jeho tělo – oblast biologická

- stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítěte
- podporovat jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho tělesnou zdatnost a pohybovou a zdravotní kulturu
- podporovat rozvoj pohybových a manipulačních dovedností
- učit je sebeobslužným dovednostem a vést je ke zdravým životním návykům a postojům

Dítě a jeho psychika – oblast psychologická

- podporovat rozvoj řeči a komunikace
- rozvíjet slovní zásobu a správnou výslovnost
- využívat alternativní metody komunikace
- stimulovat poznávací schopnosti a funkce
- osvojit si základy grafomotoriky
- rozvíjet vzdělávací dovednosti
- podporovat duševní pohodu dítěte a rozvíjet jeho city a vůli

Dítě a ten druhý - oblast interpersonální

- podporovat utváření vztahů dítěte k jinému dítěti či k dospělému
- posilovat, kultivovat a obohacovat jejich vzájemnou komunikaci
- zajišťovat pohodu těchto vztahů
- seznamovat s pravidly chování k druhým lidem

Dítě a společnost – oblast sociokulturní

- uvést dítě do společenství ostatních lidí, do života v lidské společnosti i do světa kultury a umění
- osvojit si potřebné dovednosti, návyky, postoje, přijmout základní všeobecně uznávané společenské, morální a estetické hodnoty
- podílet se na utváření společenské pohody ve svém sociálním prostředí

Dítě a svět – oblast enviromentální

- založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí
- vytvořit základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte - člověka- k životnímu prostředí

3.2. Formy a metody práce v přípravném stupni

- hlavním smyslem výchovy dětí je rozvoj jejich rozumových schopností natolik, aby mohly úspěšně pokračovat ve vzdělávání v ZŠ speciální
- vytváříme pro děti individuální vzdělávací plány, ve kterých je provedena individualizace speciálních vzdělávacích potřeb dítěte dle typu a hloubky jeho postižení, individuální plány 2x ročně vyhodnocujeme
- důležitým úkolem je prohlubování koncentrace pozornosti dětí, schopnosti pracovat podle pokynů
- velký důraz klademe na rozvíjení vztahů k ostatním dětem, lidem, ale i uvědomění si vlastní osoby
- využíváme prožitkové učení hrou s co největším zapojením smyslového vnímání

- aktivně podporujeme rozvoj komunikativních dovedností v pravidelné spolupráci s logopedem
- slovní metody práce podporujeme názorem
- klademe důraz na individuální přístup, sledujeme vývoj dítěte, který konzultujeme jak s rodiči, tak s odborníky
- pravidelně zařazujeme canisterapii, kdy je pes velkým motivačním prvkem a nositelem dobré nálady
- využíváme prvky muzikoterapie a dramaterapie, které ovlivňují prožívání dětí, rozvíjejí jejich schopnosti sebevyjádření
- osvojování dovedností probíhá pomocí sociálního a činnostního učení
- zařazujeme přímý nácvik jednoduchých dovedností

3.3. Zásady výchovně vzdělávací práce v přípravném stupni

- respektovat individuální zvláštnosti dětí
- zajišťovat dostatek přiměřených podnětů
- kombinovat individuální a skupinovou práci, zapojit všechny děti
- spolupracovat s rodinou i ostatními pedagogy při jednotných požadavcích na dítě
- pracovat soustavně a cílevědomě s výhledem na další vzdělávání
- upevňovat již získané dovednosti a znalosti

4. Vzdělávací obsah , tematické celky

ŠVP je rozdělen do 6 tematických celků, které vycházejí ze světa kolem nás. Každý blok je v rámci měsíčních plánů rozpracován do oblastí činnosti:

Poznávací činnosti

- rozvoj smyslového vnímání a myšlenkových operací
- rozvoj grafomotorických dovedností
- rozvoj pozornosti a soustředění
- rozvoj adaptačních schopností

Komunikace a rozvoj řeči

- rozvoj komunikativní a interaktivní dovednosti
- rozvoj sociálních dovedností

Pohybové činnosti

- rozvoj hrubé a jemné motoriky
- rozvoj obratnosti a rovnovážná cvičení

Pracovní činnosti

- rozvoj sebeobslužných dovedností
- rozvoj pracovních dovedností, samostatnosti při práci
- rozvoj hygienických návyků

4.1. Začínáme ve škole - září

Poprvé ve škole

Učíme se:

- poznat svoji třídu
- svoje místo v šatně
- své pedagogy a spolužáky
- poznat svoji značku
- bezpečně se pohybovat v celém areálu školy
- respektovat pokyny dospělých
- být kamarád a hrát si s ostatními dětmi
- reagovat na svoje jméno
- vyjádřit svoje potřeby slovně nebo pomocí obrázků

Ovoce

Učíme se:

- poznat ovoce, které zraje na podzim
- básničky a písničky o nich
- namalovat je, vymodelovat je
- poznat jejich chuť
- přiřazovat správnou barvu

Okruhy činností

- běžné každodenní aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí školy
- hry a činnosti zajišťující spokojenost a radost
- praktické činnosti s materiály, výtvarné techniky

Očekávané kompetence

- porozumět jednoduchým pokynům pedagoga
- rozlišit některé obrazové symboly
- komunikovat s dětmi i dospělými verbálně či neverbálně
- uvědomovat si vlastní osobu- já, vyjádřit souhlas i nesouhlas
- získat základní orientaci v prostoru, bezpečně se v něm pohybovat
- adaptovat se na život ve škole, podle možností se přizpůsobit společnému programu
- odloučit se od rodičů a být aktivní i bez jejich podpory
- zacházet šetrně s hračkami a dalším vybavením školy
- využívat všech smyslů, záměrně se soustředit na činnost

4.2. Vlaštovičko leť, už je na tě čas – říjen, listopad

Počasí na podzim, barvy podzimu

Učíme se:

- pojmenovat počasí a najít správný symbol
- básničky a písničky o počasí a podzim kreslit a malovat déšť, sluníčko, mráčky
- využít barevné listy ze stromů k poznávání barev i k výtvarným činnostem

Zvířata na podzim, zvířata v pohádkách

Učíme se:

- poznávat zvířata z lesů a polí
- jak si hrají a cvičí zvířátka
- básničky, písničky a pohybové hry o zvířatech
- vymalovat obrázky zvířat správnou barvou
- využít přírodnin k výrobě zvířátek
- sledovat pohádky o zvířatech
- napodobovat zvuky zvířat

Péče o zdraví

Učíme se:

- jak se správně oblékat podle počasí
- udržovat hygienu rukou, používat wc
- jíst zdravá jídla
- cvičit a rozvíjet pohybové dovednosti
- jak se chovat u lékaře

Okruhy činností

- přímé pozorování přírodního prostředí, proměnlivosti počasí
- praktické činnosti s přírodním materiálem
- práce s obrazovým materiálem
- vycházky do okolí školy, do lesa
- výtvarné dovednosti, grafomotorika
- hry s říkadly, písněmi, rytmicko- melodické hry

Očekávané kompetence

- rozlišovat co prospívá zdraví a co mu škodí
- zapojit obě ruce a využít je při praktických činnostech, zlepšit jemnou motoriku
- osvojit si základní poznatky o okolním prostředí, ve kterém dítě žije
- reagovat na prožitky, vyjádřit své pocity
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru

4.3. Bude zima, bude mráz – prosinec, leden

Mikuláš

Učíme se:

- básničky a písničky o Mikulášovi, čertech a andělovi
- poznávat mikulášské postavy na obrázcích, v knížkách, ve filmech
- přiřazovat barvy k ovoci

Advent a vánoční svátky

Učíme se:

- dodržovat adventní a vánoční zvyky
- vyrábět malé dárečky a přáníčka
- pomáhat při pečení vánočního cukroví
- zpívat vánoční koledy
- zdobit vánoční stromeček

Zima v přírodě

Učíme se:

- poznat a pojmenovat znaky zimy – sníh, led
- jak pomáhat zvířátkům v zimě
- malovat zimu různými technikami
- trhat papír na malé vločky a nalepovat je na papír

Zimní oblečení a zimní sporty

Učíme se:

- pojmenovat a vybrat zimní oblečení
- malovat čepici a rukavici
- správně se obléct v zimě
- pohybovat se na sněhu

- bezpečně sáňkovat a bobovat
- dělat sněhové koule a stavět sněhuláka
- modelovat sněhuláka

Okruhy činností

- prožitkové učení při společenských akcích ve škole i mimo ni
- tvůrčí aktivity / výtvarné, hudební, pohybové/
- poslech čtených či vyprávěných příběhů
- pohybové činnosti s využitím přírodních podmínek zaměřené na koordinaci pohybů
- činnosti zaměřené na uvolnění a zklidnění, relaxace

Očekávané kompetence

- zlepšit koordinaci ruky a oka
- sladit jednoduchý pohyb s rytmem a hudbou
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků
- vyjádřit emoce
- manipulovat s jednoduchými nástroji
- naučit se z paměti krátké texty
- osvojit si základní poznatky o lidových zvycích

4.4. Než jaro zaťuká – únor, březen

Masopust,maškarní bál

Učíme se:

- udržovat lidové tradice
- vyrábět karnevalovou masku
- hrát Pohádku o koblížkovi
- správně se chovat na tanečním bále

Lidské tělo

Učíme se:

- ukázat na sobě některé části lidského těla
- složit správně látkového panáčka a panenku
- vyjádřit bolest s využitím komunikačního deníku
- básničky a písničky o našem těle s pohybovým doprovodem

Poslové jara, změny v přírodě

Učíme se:

- sledovat jak sluníčko rozpouští sníh
- poslouchat zpěv ptáků
- poznávat první jarní květiny
- básničky a písničky o jaru
- správně přiřadit barvu k trávě a kytičkám
- kreslit kytky

Okruhy činností

- sluchová cvičení bez využití zraku
- práce s komunikačním deníkem, osvojování základních symbolů

- činnosti zaměřené k poznání lidského těla a jeho částí
- sezonní pohybové činnosti
- rytmižace, bubnování
- sociální učení

Očekávané kompetence

- všímat si změn v nejbližším okolí
- uvědomit si části těla, na sobě je ukázat
- pozorně sledovat krátké vyprávění
- osvojit si základní poznatky z přírody
- dodržovat základní společenská pravidla a respektovat ostatní lidi

4.5. Na tý louce zelený – duben, květen

Velikonoce

Učíme se:

- udržovat lidové zvyky
- barvit vejíčka
- velikonoční koledy
- pomáhat při pečení perníčků
- vymalovávat obrázky k velikonočním

Mláďata, příroda na jaře

Učíme se:

- poznávat domácí zvířata
- poznávat a napodobovat hlasy zvířat
- přiřazovat mláďata ke zvířatům

- cvičit jako zvířátka
- správně vybarvovat obrázky zvířat
- básničky a pohybové hry o zvířatech
- sledovat změny v zahradě
- rozlišit květiny a stromy

Moje maminka, naše rodina

Učíme se:

- poznávat členy naší rodiny
- vyjádřit vztah k mamince
- vyrábět přáníčko pro maminku k svátku

Okruhy činností

- motivovaná manipulace s předměty
- námětové hry, společenské hry
- tvořivé výtvarné činnosti s využitím různých materiálů
- společenské akce mimo školu

Očekávané kompetence

- domluvit se slovy i gesty
- rozlišit některé obrazové symboly a základní barvy
- uvědomovat si příjemné i nepříjemné citové prožitky
- vědomě napodobit jednoduchý pohyb podle vzoru
- osvojit si základní poznatky z blízkého okolí dítěte

4.6. Voláme sluníčko haló, haló- červen

Svátek dětí

Učíme se:

- jména našich kamarádů
- používat osobní zájmeno já
- vyjádřit pocity a nálady pomocí komunikačního deníku

Hrajeme si celý den

Učíme se:

- dodržovat zásady bezpečnosti při hrách
- pravidla jednoduchých her
- poznávat sportovní náradí a náčiní
- nové pohybové dovednosti

Těšíme se na prázdniny

Učíme se:

- co nám říká kalendář
- respektovat pokyny a pravidla při hrách
- hledat obrázky z prázdnin

Okruhy činností

- kooperativní činnost ve dvojicích, ve skupině
- pozorování a vnímání změn v přírodě- příchod léta
- výlety do přírody, školní výlet, společenské akce
- námětové hry zaměřené na bezpečnost dětí a ochranu zdraví
- výtvarné a pracovní činnosti s různým materiálem
- pohybové hry a soutěže

Očekávané kompetence

- zlepšit držení těla a koordinaci pohybů
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů
- uvědomit si nebezpečí, se kterým se můžeme ve svém okolí setkat
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného, z úspěchu
- spolupracovat s ostatními
- uvědomit si vlastní osobu, vyjádřit své potřeby

5. Hodnocení, sebehodnocení žáků

Hodnocení jednotlivých činností probíhá většinou na závěr daných činností, formou společné diskuse se žáky. Měřítkem hodnocení je především zájem žáků účastnit se programu a jejich chuť podílet se na jeho vytváření. Pedagogové vedou žáky k vlastnímu hodnocení a k vyjádření vlastního pocitu.

5.1. Zásady a pravidla pro sebehodnocení žáků

Důvody hodnocení:

- žák se touto formou připravuje na úspěšné zvládnutí životních rolí
- sebehodnocením se posiluje sebeúcta a sebevědomí žáka
- žák chápe chybu jako přirozenou věc v procesu výchovy, jako důležitý prostředek vědění
- pedagog získává další podklady k poznání žáka
- způsob hodnocení je ústní i písemný

Při hodnocení se žák snaží popsat:

- co se mi daří, nedaří

- co chci zlepšit / zlepšil jsem se
- co mne zajímá /co dělám rád
- jak se umím vyjadřovat, jak komunikuji s ostatními, jak pracuji ve skupině, jak hodnotím ostatní, jak přijímám hodnocení ostatních, jak hodnotím své chování...

Žák musí znát, co se bude hodnotit, musí znát pravidla a kriteria hodnocení, která musí být pro něj srozumitelná.

5.2. Pravidla pro sebehodnocení žáků:

- dítě dle svých možností hodnotí svou práci, své chování, jednání, postoj, své zlepšení nebo zhoršení oproti uplynulému období, svoji snahu a zájem o práci
- je zařazováno do výchovně vzdělávacího procesu průběžně způsobem přiměřeným věku a mentální úrovni dětí
- neúspěch je posuzován jako přirozená součást výchovně vzdělávacího procesu. Pedagogičtí pracovníci o neúspěchu s žáky diskutují, musí být doprovázeno rozborem chyb žáka
- při sebehodnocení se žák snaží vyjádřit, co se mu daří, co mu ještě nejde, jaké má rezervy, jak bude pokračovat dál
- pedagogové vedou dítě, aby komentovalo svoje výkony a výsledky
- sebehodnocení žáka nemá nahradit hodnocení dítěte pedagogem, ale má pouze doplňovat a rozšiřovat evaluační procesy a přispívat více k aktivizaci samotného žáka

5.3. Symboly vhodné k sebehodnocení, výrobě karet, razítek:

6. Autoevaluace v přípravném stupni ZŠ speciální

Oblasti autoevaluace:

1. Revize ŠVP ZŠ speciální, MŠ, ŠD, INT, DD
2. Podmínky ke vzdělávání, průběh vzdělávání, výsledky vzdělávání
3. Rozvoj materiální a personální úrovně instituce
4. DVPP
5. Rozvoj ekonomických zdrojů pro zvýšení kvality poskytovaných služeb
6. Rozvoj vnitřních a vnějších vztahů instituce

Nástroje autoevaluace a časové rozvržení

1. Hodnocení ve výroční zprávě instituce – do 15. 10. Následujícího školního roku
2. Hospitační činnost dle ročního hospitačního plánu – celoročně
3. Skupinové diskuse, vzájemné naslechy pedagogů – celoročně
4. Kontrolní činnosti dle ročního kontrolního plánu – celoročně
5. Hodnocení zaměstnanců dle metodiky hodnocení – 1x ročně